

**Hassi ym.:** Ehdotus laiksi tuloverolain muuttamisesta*Eduskunnalle***ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Aloitteessa esitetään, että valtionverotuksessa verovelvollisella tai puolisoilla yhdessä on oikeus vähentää ansiotulostaan työnantajan asemassa maksamansa yhden työntekijän palkka ja siihen liittyvät työnantajamaksut sellaisesta työstä, jonka hän on teettänyt kotitaloutensa tai perheensä hoitamiseksi. Tällaisia töitä ovat esimerkiksi perheen lasten, isovanhempien, vammaisen tai muun hoidon tarpeessa olevan perheenjäsenen hoitaminen, kodin korjaus- ja rakennustyöt

sekä ruoanlaitto ja siivous. Vähennysoikeus ei kuitenkaan koskisi sellaista hoitotyötä, johon verovelvollinen tai puoliso on saanut yhteiskunnallista tukea, esimerkiksi lasten kotihoidon tukea. Tarkoitus on, että verovelvollinen saisi valita näiden tukimuotojen, esim. kotihoidon tuen ja verovähennysoikeuden, välillä. Tulkintatapauksissa verovelvollisella on oikeus normaaliin tapaan saada etukäteen veroviranomaisten kanta asiasta tietoonsa.

**PERUSTELUT**

Ns. pimeä työnteko on viime aikoina noussut aiempaa voimakkaammin julkiseen keskusteluun mm. siksi, että työministeriö on ilmoittanut puuttuvansa asiaan.

Tutkimusten mukaan pimeitä töitä tehdään noin 15 miljardin markan edestä vuosittain. Suurytöttömyyden arvioidaan lisänneen sitä.

Tärkeä osasy pimeään työntekoon on se, että työllistämiseen, silloin kun se tehdään kaikkien virallisten sääntöjen mukaan, kohdistuu ankara maksurasitus. Varsinkin silloin, kun työllistäjä on yksityinen kotitalous, maksut tuntuvat todella kohtuuttomilta.

Tarkastellaan kahta esimerkkiä, ensiksi tapusta, jossa sekä työnantajan että työntekijän keskimääräinen vero on suhteellisen alhainen, 40 %, ja sosiaalikuluja maksetaan 30 % palkasta. Tällöin kustannukset kertautuvat seuraavasti: Jokaista työntekijän käteen saamaa 1 000 markkaa kohti hänen on ansaittava 1 667 mk, mikä sosiaalikuluihin maksaa työnantajalle 2 166 mk. Jotta työnantaja voisi maksaa tämän summan, hänen on ansaittava 3 611 mk, mikä so-

siaalikuluihin maksaa hänen työnantajalleen 4 694 mk. Tällainen tapaus voisi olla vaikkapa lastenhoitajan palkkaaminen perheeseen. Hoitajan palkkaavan henkilön on esimerkkitapauksessa tuotettava omalle työnantajalleen yli neljä ja puolikertainen arvo siihen nähden, mitä hän voi maksaa lastenhoitajalle käteen.

Jos molempien marginaalivero on korkea, 65 %, kustannukset kertautuvat seuraavasti: Jokaista työntekijän käteen saamaa 1 000:ta markkaa kohti hänen on ansaittava 2 857 mk, mikä sosiaalikuluihin maksaa työnantajalle 3 714 mk. Voidakseen maksaa tämän, työnantajan on ansaittava bruttona 10 612 mk, minkä hinta hänen työnantajalleen sosiaalikuluihin on 13 796 mk. Tällainen tapaus voisi olla vaikkapa muurarin palkkaaminen remonttia tekemään. Tässä tapauksessa remontin teettäjän on tuotettava omalle työnantajalleen arvoa melkein nelitoistakertaisesti siihen verrattuna, mitä hän voi maksaa muurarille nettona.

On selvää, että tällaiset säännöt johtavat, paitsi työn teettämisen siirtymiseen Suomesta

ulkomaille, myös pimeän työn tekemiseen ja teettämiseen silloin, kun siihen vain on mahdollisuus. Tuloveron ja työnantajan sosiaalimaksujen aiheuttamaa kustannusten kertaantumista kutsutaan kansantaloustieteessä sisäiseksi tulliksi. Sisäinen tulli estää myös kansalaisten välistä järkevää työnjakoa eli sitä, että kunkin työn tekisi se, jolla on siihen paras ammattitaito.

Yhteiskunnan kannalta olisi halvempaa antaa tämän lakialoitteen tarkoittama verohelpotus ja siten saattaa nyt pimeänä tehty työ verotuksen piiriin kuin lisätä pimeän työn valvontaa. Verohelpotus vähentäisi ratkaisevasti yksityisten kansalaisten ja perheiden halua maksaa teettämistään töistä pimeästi. Näin kortistoista ja työttömyysturvan piiristä poistuisi varovaisestikin arvioiden tuhansia näennäistyöttömiä. Tämä korjaisi myös nykytilanteeseen liittyviä oikeudenmukaisuusongelmia.

Ehdotettu verotuksen muutos lisäisi myös kansalaisten valinnanvapautta sen suhteen, miten he ratkaisevat kulloiseenkin elämäntilanteeseensa liittyvät ongelmat. Hoitajan palkkaaminen kotiin voi olla tarpeen esimerkiksi siksi, että vanhemmilla on epäsäännölliset työajat, tai siksi, että perheessä on yhtä aikaa alle kouluikäisiä lapsia ja hoitoa tarvitsevia isovanhempia. Nykyisen verotuskäytännön vallitessa hoitajan palkkaaminen ei useimmille perheille ole taloudellisesti mahdollista, jolloin jompikumpi vanhemmista joutuu jäämään kotiin — ja kaikki tiedämme, kumpi se useimmiten on. On myös varakkaita eläkeläisiä, jotka mieluummin maksaisivat hoidosta kotona kuin laitoksessa, jos verotus vain sen mahdollistaisi.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:*

## Laki

### tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*lisätään* 30 päivänä joulukuuta 1992 annettuun tuloverolakiin (1535/92) uusi 100 a § seuraavasti:

100 a §

*Valtionverotuksen kotona teetetyn työn palkkavähennys*

Verovelvollisella tai puolisoilla on oikeus yhdessä vähentää puhtaasta ansiotulostaan työnantajana maksamansa yhden työntekijän ennakonpidätyksen alainen palkka sekä siitä suoritettut työnantajan sairausvakuutus-, kansaneläke-, työeläke- ja tapaturmavakuutusmaksut, jotka on maksettu verovelvollisen koti-

taloudessa teetetystä kodin tai kotikiinteistön tai -huoneiston ylläpitoon tai korjaukseen tai laajentamiseen tai rakentamiseen taikka omaisen hoitoon tyypillisesti liittyvästä työstä. Vähennysoikeus ei kuitenkaan koske palkkakustannuksia tai muita kuluja, jotka on maksettu hoitotyöstä, johon verovelvollinen tai puoliso on saanut muuta yhteiskunnallista tukea.

Tämä laki tulee voimaan \_\_\_\_\_ päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 19 päivänä helmikuuta 1993

Satu Hassi  
Pekka Haavisto

Paavo Nikula  
Sinikka Hurskainen  
Anneli Taina

Heidi Hautala  
Eero Paloheimo